

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА

Кафедра нових медіа та медіадизайну

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-педагогічної роботи

(підпис)

« »

2025 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Вибіркова дисципліна 12:

Онлайн-сервіси візуалізації даних в журналістській практиці

(назва навчальної дисципліни)

Рівень вищої освіти: Перший (бакалаврський)

Галузь знань: 06 Журналістика

Спеціальність: 061 Журналістика

Освітньо-професійна/наукова програма: Журналістика
(назва ОПП/ОНП)

ОНУ

2025

Робоча програма навчальної дисципліни «Вибіркова дисципліна 12: Онлайнові сервіси візуалізації даних в журналістській практиці. Одеса: ОНУ, 2025. 21 с.

Розробник: Орлова О. М., ст. викладач кафедри нових медіа та медіадизайну.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри нових медіа та медіадизайну
 Протокол № ____ від. “ ____ ” ____ 20__ р.
 Завідувач кафедри ____ (Тетяна Тхоржевська)
 (підпис) (Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Погоджено із гарантом ОПП/ОНП Журналістика

 (Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Схвалено навчально-методичною комісією (НМК) ____
 факультету
 Протокол № ____ від. “ ____ ” ____ 20__ р.
 Голова НМК ____
 (підпис) (Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри ____
 Протокол № ____ від. “ ____ ” ____ 20__ р.
 Завідувач кафедри ____
 (підпис) (Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри ____
 Протокол № ____ від. “ ____ ” ____ 20__ р.
 Завідувач кафедри ____
 (підпис) (Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		<i>денна форма навчання</i>	<i>заочна форма навчання</i>
Загальна кількість: кредитів – 3 годин – 90 змістових модулів – 5	Галузь знань 06 – журналістика Спеціальність 061 – журналістика Спеціалізації: (назва) Рівень вищої освіти: <i>перший</i> <i>(бакалаврський) рівень</i>	Дисципліна вільного вибору	
		<i>Рік підготовки:</i>	
		4-й	
		<i>Семестр</i>	
		8-й	
		<i>Лекції</i>	
		16 год.	
		<i>Практичні, семінарські</i>	
		14 год.	
		<i>Лабораторні</i>	
		год.	
		<i>Самостійна робота</i>	
		30 год.	
		Форма підсумкового контролю: <i>залік</i>	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Дисципліна "Онлайнові сервіси візуалізації даних в журналістській практиці" спрямована на формування у здобувачів освіти навичок використання сучасних цифрових інструментів для обробки та подання даних у журналістських матеріалах.

Мета навчальної дисципліни: навчити здобувачів освіти роботі з онлайновими сервісами візуалізації даних в журналістській практиці.

Завдання навчальної дисципліни: навчити здобувачів освіти: основам роботи з онлайн-інструментами візуалізації журналістського контенту та створенню історій з використанням інтерактивних статичних та анімованих лінійних, кругових діаграм, гістограм, «гонки гістограм», 2D та 3D карт тощо, на основі великих масивів даних, слайдерів зображень тощо, та подальшій їхній інтеграції у веб-сайти, лонгріди; створенню персонального сайту на платформі Google-сайт зі структурним наповненням текстовою інформацією, фото-, відео-, аудіо-контентом, інтерактивною статичною та анімованою графікою.

Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів.

1. Створення елементів візуалізації контенту в журналістиці. Робота з онлайн-інструментами Flourish.studio, Google-таблиці, Google-карти, Google-презентації, Google-малюнки, Canva.

2. Створення персонального сайту на платформі Google-сайт з використанням онлайн-інструментів Flourish.studio, Google-таблиць, Google-карт, Google-презентацій, Google-малюнків, Canva тощо.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів наступних **компетентностей**:

а) загальних (ЗК):

ЗК04. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК05. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК07. Здатність працювати в команді.

б) спеціальних (СК):

СК02. Здатність формувати інформаційний контент.

СК03. Здатність створювати медіапродукт.

СК05. Здатність ефективно просувати створений медійний продукт.

Програмні результати навчання (ПРН).

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач освіти повинен:

знати:

- основи візуалізації даних та її роль у журналістиці,
- принципи створення ефективної та достовірної візуалізації,
- основні типи статичних та динамічних інтерактивних графіків, карт, діаграм та їх використання,
- онлайн-інструменти для створення інтерактивної графіки (Flourish, Google Canva тощо).
- методи роботи з великими масивами відкритих даних та підготовку їх до візуалізації.

вміти:

- збирати, аналізувати інформацію для подальшої її обробки з метою створення візуалізації
- працювати над очищенням даних,
- використовувати онлайн-сервіси для створення візуального контенту,
- інтегрувати візуальні матеріали у медіаконтент,
- оптимізувати візуалізацію для різних платформ (сайти, соціальні мережі).

На вивчення навчальної дисципліни відводиться **90 годин**, що становить **3 кредити ЄКТС**.

3. Зміст навчальної дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. СТВОРЕННЯ ЕЛЕМЕНТІВ ВІЗУАЛІЗАЦІЇ КОНТЕНТУ. Робота з онлайн-інструментами Flourish.studio, Google-таблиці, Google-карти, Google-презентації, Google-малюнки, Canva.

Тема 1. Вступ до візуалізації даних у журналістиці. Що таке візуалізація даних? Роль візуалізації даних в журналістиці. Основні типи візуалізації.

Тема 2. Підготовка даних до візуалізації. Очистка та обробка даних. Вибір відповідного формату файлу. Структурування даних. Підготовка до аналізу, аналіз та оптимізація даних. Робота з таблицями Excel та Google Sheets.

Тема 3. Онлайнкові сервіси для створення статичних графіків і діаграм. Робота з онлайн-інструментами платформи Google, Canva. Розробка елементів візуалізації за допомогою сервісів Google-презентації, Google-малюнки.

Тема 4. Онлайнкові інтерактивні графіки, діаграми, карти. Онлайн-інструмент Flourish.studio. Робота з сервісом Google Maps, створення інтерактивних карт.

Тема 5. Візуалізація великих даних (Big Data Visualization). Методи візуалізації великих даних. Основні виклики під час створення візуалізації великих даних. Мови програмування Python, JavaScript. Створення інтерактивних статичних та анімованих лінійних, кругових діаграм, гістограм, «гонки гістограм», 2D та 3D карт, тощо, на основі великих масивів даних, слайдерів зображень тощо, для подальшої їхньої інтеграції у веб-сайти, лонгріди

Тема 6. Створення історії за допомогою онлайн-сервісу Flourish.studio.

Завантаження графіків, діаграм, гістограм, карт тощо, створених на Flourish.studio, в New story, додання опису. Експорт історії для подальшої роботи.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. СТВОРЕННЯ ПЕРСОНАЛЬНОГО САЙТУ НА ПЛАТФОРМІ GOOGLE-САЙТ (GOOGLE SITES) (з використанням онлайн-інструментів Flourish.studio, Google-таблиць, Google-карт, Google-презентацій, Google-малюнків, онлайн-платформи Canva тощо).

Тема 7. Знайомство з Google Sites.

Тема 8. Етапи створення сайту. Загальні налаштування. Структура сайту. Додавання контенту. Тексти. Фото. Відео. Графіка. Карти.

Тема 9. Публікація GOOGLE-сайту. Вибір веб-адреси (URL). Налаштування доступу та конфіденційності. Публікація сайту та перевірка коректності контенту та посилань.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин									
	Денна форма					Заочна форма				
	Усього	у тому числі				Усього	у тому числі			
		л	п/с	лаб	ср		л	п/с	лаб	ср
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Змістовий модуль 1. Створення елементів візуалізації контенту.										
Тема 1. Вступ до візуалізації даних у журналістиці.	2,5	1	0,5		1					
Тема 2. Підготовка даних до візуалізації.	4,5	2	0,5		2					
Тема 3. Онлайнові сервіси для створення статичних графіків і діаграм.	11	2	2		7					
Тема 4. Онлайнові інтерактивні графіки, діаграми, карти.	21,5	4	3,5		14					
Тема 5. Візуалізація великих даних (Big Data Visualization).	13,5	1	1,5		11					
Тема 6. Створення історії за допомогою онлайн-сервісу Flourish.studio.	9,5	1	1,5		7					
Разом за зм.модулем 1	62,5	11	9,5		42					
Змістовий модуль 2. Створення персонального сайту на платформі Google-сайт (Google Sites)										
Тема 7. Знайомство з Google Sites.	4,5	1	0,5		3					

Тема 8. Етапи створення сайту.	18,5	2	3,5		13					
Тема 9. Публікація Google-сайту.	4,5	2	0,5		2					
Разом за зм.модулем 2	27,5	5	4,5		18					
Усього годин	90	16	14		60					

5. Теми семінарських занять

Семінарські заняття не передбачені.

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми / види завдань	Кількість годин ден./заоч.
Змістовий модуль 1. Створення елементів візуалізації контенту.		
1	Тема 1. Вступ до візуалізації даних у журналістиці. Завдання: написати, у чому полягає роль візуалізації даних в журналістиці, надати інформацію про основні типи візуалізації.	0,5
2	Тема 2. Підготовка даних до візуалізації. Завдання: знайти, перенести в таблиці Excel і Google Sheets та провести обробку даних для створення графіків, структурувати, проаналізувати й оптимізувати дані для подальшої роботи над їхньою візуалізацією.	0,5
3	Тема 3. Онлайнові сервіси для створення статичних графіків і діаграм. Завдання: за допомогою онлайн-сервісів Google, Canva візуалізувати дані, занесені в таблиці Excel та Google Sheets, зробити Google-презентацію, створити Google-малюнки. Перенести довільно вибрані дані на Google Maps.	2
4	Тема 4. Онлайнові інтерактивні графіки, діаграми, карти. Завдання: за допомогою онлайн-сервісу Flourish.studio та підготовлених таблиць даних створити анімовані лінійні, кругові діаграми, гістограми, «гонки гістограм», 2D та 3D карти.	3,5
5	Тема 5. Візуалізація великих даних (Big Data Visualization). Завдання: за допомогою онлайн-сервісу Flourish.studio та підготовленої Excel-таблиці з відображенням великого масиву даних створити «гонку гістограм», 3D карту.	1,5
6	Тема 6. Створення історії за допомогою онлайн-сервісу Flourish.studio. Завдання: завантажити графіки, діаграми, гістограми, карти, створені на Flourish.studio, в New story, додати опис. Експортувати історію для	1,5

	подальшої роботи.	
Змістовий модуль 2. Створення персонального сайту на платформі Google-сайт (Google Sites)		
7	Тема 7. Знайомство з Google Sites. Завдання: ознайомитися зі структурою Google-сайту, підготувати елементи його наповнення.	0,5
8	Тема 8. Етапи створення сайту. Завдання: налаштувати зовнішній вигляд майбутнього Google-сайту відповідно власним вподобанням, додати підготовлений раніше контент. Написати тексти, завантажити фото, галереї, відео, графіки, карти; за допомогою сервісу Canva створити та завантажити на Google -сайт QR-коди для будь-якої структурної одиниці сайту.	3,5
9	Тема 9. Публікація Google-сайту. Завдання: опублікувати Google-сайт, провести його редагування та оновити.	0,5
Усього		14

7. Теми лабораторних занять

Лабораторні заняття не передбачені.

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми/ види завдань	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
Змістовий модуль 1. Створення елементів візуалізації контенту.			
1	Тема 1. Вступ до візуалізації даних у журналістиці (підготуватися до практичного заняття).	1	
2	Тема 2. Підготовка даних до візуалізації (підготовка до практичного заняття).	2	
3	Тема 3. Онлайнові сервіси для створення статичних графіків і діаграм (підготовка до практичного заняття).	7	
4	Тема 4. Онлайнові інтерактивні графіки, діаграми, карти (підготовка до практичного заняття).	14	

5	Тема 5. Візуалізація великих даних (Big Data Visualization) (підготовка до практичного заняття).	11	
6	Тема 6. Створення історії за допомогою онлайн-сервісу Flourish.studio (підготовка до практичного заняття).	7	
Змістовий модуль 2. Створення персонального сайту на платформі Google-сайт (Google Sites).			
7	Тема 7. Знайомство з Google Sites (підготовка до практичного заняття).	3	
8	Тема 8. Етапи створення сайту (підготовка до практичного заняття).	13	
9	Тема 9. Публікація Google-сайту (підготовка до практичного заняття).	2	
Усього		60	

9. Методи навчання

- виконання творчих і самостійних завдань,
- робота в мережі Інтернет,
- робота в студії,
- активне програмове навчання,
- спілкування з фахівцями.

10. Форми контролю і методи оцінювання

(у т. ч. критерії оцінювання результатів навчання)

Форма контролю: залік.

Методи поточного/періодичного контролю: усне опитування, контрольні роботи, тестування (комп'ютерне), оцінювання виконання практичних робіт із виготовлення медійної продукції.

Підсумковий контроль: результати вивчення дисципліни отримуються за сумою накопичених балів під час різних форм контролю: створення відеопродуктів, усних відповідей, доповнень на практичних заняттях, виконання рекомендованих домашніх вправ, відповіді безпосередньо під час іспиту.

Критерії оцінювання результатів навчання. Результати академічної успішності студентів виставляються у вигляді оцінки за національною шкалою, 100-бальною та шкалою ЄКТС.

Оцінка за національною шкалою	Теоретична підготовка	Практична підготовка
	Здобувач освіти	

Відмінно	у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей; глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань, використовуючи при цьому нормативну, обов'язкову та додаткову літературу; робить самостійні висновки, виявляє причинно-наслідкові зв'язки; самостійно знаходить додаткову інформацію та використовує її для реалізації поставлених перед ним завдань. Здобувач здатен виділяти суттєві ознаки вивченого за допомогою операцій синтезу, аналізу, виявляти причинно-наслідкові зв'язки, формувати висновки і узагальнення, вільно оперувати фактами та відомостями	глибоко та всебічно розкриває сутність практичних/ розрахункових завдань, використовуючи при цьому нормативну, обов'язкову та додаткову літературу; може аргументовано обрати раціональний спосіб виконання завдання й оцінити результати власної практичної діяльності; виконує творчі завдання та ініціює нові шляхи їх виконання; вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу; проявляє творчий підхід до виконання індивідуальних та колективних завдань при самостійній роботі
----------	--	--

Добре	достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, використовуючи при цьому нормативну та обов'язкову літературу; при представленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, застосовує знання для розв'язання стандартних ситуацій; самостійно аналізує, узагальнює і систематизує навчальну інформацію, але допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки	правильно вирішив більшість розрахункових/тестових завдань за зразком; має стійкі навички виконання завдання
Задовільно	володіє навчальним матеріалом на репродуктивному рівні або відтворює певну частину навчального матеріалу з елементами логічних зв'язків, знає основні поняття навчального матеріалу; має ускладнення під час виділення суттєвих	може використовувати знання в стандартних ситуаціях, має елементарні, нестійкі навички виконання завдання. Правильно вирішив половину розрахункових/тестових завдань. Здобувач має ускладнення під час виділення суттєвих ознак

	ознак вивченого; під час виявлення причинно-наслідкових зв'язків і формулювання висновків	вивченого; під час виявлення причинно-наслідкових зв'язків і формулювання висновків
Незадовільно з можливістю повторного складання	володіє навчальним матеріалом поверхово й фрагментарно (без аргументації та обґрунтування); безсистемно виокремлює випадкові ознаки вивченого; не вміє робити найпростіші операції аналізу і синтезу; робити узагальнення, висновки; під час відповіді допускаються суттєві помилки	недостатньо розкриває сутність практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності, правильно вирішив окремі розрахункові/тестові завдання за допомогою викладача, відсутні сформовані уміння та навички
Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не володіє навчальним матеріалом	виконує лише елементи завдання, потребує постійної допомоги викладача

11. Питання для підсумкового контролю

1. Що таке візуалізація даних і чому вона важлива в журналістиці?
2. Які основні типи візуалізації даних використовуються в журналістських матеріалах?
3. Назвіть переваги використання онлайн-сервісів для візуалізації даних у журналістській практиці?
4. Як впливає візуалізація даних на сприйняття інформації аудиторією?

5. За допомогою якої формули можна перенести в Google-таблицю таблицю з будь-якого сайту?
6. Які кроки треба зробити, щоб експортувати в Excel Microsoft таблицю з будь-якого сайту?
7. Назвіть і охарактеризуйте популярні онлайн-сервіси візуалізації даних (Flourish, Google, Canva тощо).
8. Які ключові принципи ефективної візуалізації даних?
9. Як правильно вибрати тип графіка чи діаграми для певних даних?
10. Які етичні аспекти слід враховувати при створенні візуалізацій у журналістиці?
11. Які можливості інтерактивності пропонують сучасні сервіси візуалізації даних?
12. Чим відрізняється статична та інтерактивна візуалізація даних?
11. Як створити інтерактивний графік за допомогою онлайн-сервісу Flourish.studio?
12. Які види візуалізацій пропонує Google?
13. Які види візуалізацій пропонує онлайн-сервіс Flourish.studio?
14. Які види візуалізацій пропонує онлайн-сервіс Canva?
15. Які переваги використання Flourish.studio у порівнянні з іншими сервісами візуалізації?
16. Які є обмеження Flourish.studio у безкоштовній версії онлайн-сервісу?
17. Які ключові особливості картографічних візуалізацій у Flourish.studio вам відомі?
18. Як у Flourish.studio реалізується сортування та фільтрація даних?
19. Які інтерактивні можливості пропонує онлайн-сервіс Flourish.studio?
20. Що означає термін «гонка гістограм»?
21. Які кроки потрібно зробити для публікації візуалізації, створеної за допомогою онлайн-сервісу Flourish.studio?
22. Які функції пропонує Canva для роботи з журналістськими матеріалами?
23. Як експортувати візуалізацію, створену за допомогою сервісу Flourish.studio, у веб-статтю?

24. Опишіть покроковий процес створення картографічної візуалізації у Flourish.studio.
25. Які основні помилки допускають журналісти при створенні візуалізацій даних?
26. Опишіть процес створення QR-коду в онлайн-сервісі Canva.
27. Як можна оновлювати дані у візуалізації без необхідності її повного перегенерування?
28. Які інструменти можна використовувати для збору та підготовки даних перед візуалізацією?
29. Назвіть етапи створення Google-сайту.
30. Які кроки треба зробити для публікації Google-сайту?
31. За допомогою яких онлайн-сервісів можна відкоригувати відео?
32. Пр продемонструйте процес створення інтерактивної Google Maps.
33. Пр продемонструйте процес створення історії за допомогою онлайн-сервісу Flourish.studio.

12. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточний та періодичний контроль									Сума балів
Змістовий модуль №1						Змістовий модуль №2			100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	

Поточний та періодичний контроль									Сума балів
Змістовий модуль №1						Змістовий модуль №2			100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	
5	10	10	25	15	15	3	15	2	

Примітка. Виконання робіт може здійснюватися поетапно, як протягом одного, так і кількох занять, відповідно до складності й масштабності поставленого завдання. При цьому реалізація етапів виконання завдання розподіляється кожним студентом індивідуально, відповідно до власного бачення концепції створення медійного продукту. Відповідно, етапи виконання завдань оцінюються окремими балами, які в сумі становлять загальний бал за практичну роботу. Розподіл балів за заняттями, згідно з запланованими темами, здійснюється

наступним чином.

За кожну повну усну відповідь і роботу на практичному занятті Т1, Т7 студент отримує 1-5 балів. За практичне завдання з підготовки даних до візуалізації з використанням відповідних інструментів Excel Microsoft та Google-таблиць (Т2) шкала оцінювання 1-10 балів. За створення статичних графіків і діаграм за допомогою відповідних онлайн-сервісів (Т3) передбачена оцінка 1-10 балів. Створення онлайн-інтерактивних графіків, діаграм, карт (Т4) оцінюється в 1-25 балів. Візуалізація великих даних (Big Data Visualization) (Т5) — оцінкою 1-15 балів. Створення історії за допомогою онлайн-сервісу Flourish.studio (Т6) може бути оцінено оцінкою до 15 балів. Підготовка до створення Google Sites, завантаження на нього готових елементів візуалізації та його публікація (Т7- Т9) оцінюються відповідно на 3, 15, 2 бали.

Всього відповіді та завдання до практичних занять можуть бути оцінені максимальною оцінкою 100 балів.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
85-89	B	добре	
75-84	C		
70-74	D	задовільно	
60-69	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Методичне забезпечення

1. Орлова О. М., Мобільна журналістика. Методичні вказівки та завдання для здобувачів II курсу першого (бакалаврського) рівня спеціальності 061 «Журналістика». Одеса : Видавець С.Л. Назарчук, 2022. 28 с.
2. Азеєв С. В., Орлова О. М. Технічні засоби медіавиробництва : методичні вказівки та завдання для здобувачів I курсу першого (бакалаврського) рівня спеціальності 061 Журналістика. Одеса : Видавець С. Л. Назарчук, 2023. 36 с.
3. Мультимедійні презентації.

14. Рекомендована література

1. Азеєв С., Орлова О. Метаморфози епохи цифрового ренесансу: вичерпані можливості чи новий якісний рівень? *Діалог* : Медіастудії. Вип. 27. Одеса, 2021. С. 9–24.
2. Азеєв С., Орлова О. Експансія «цифри» як засіб досягнення успіху у воєнних протистояннях та акціях громадянської активності сучасності. *Діалог* : Медіастудії. Вип. 28. Одеса, 2022. С. 6–15.
3. Азеєв С., Орлова О. Сучасні онлайнві конструктори крос-медійних історій: різновиди, інструментарій та особливості застосування. *Діалог* : Медіастудії. Вип. 29. Одеса, 2023. С. 6–20.
4. Де навчатися візуалізації даних та інфографіки: дев'ять найкращих онлайн-курсів. URL: https://ms.detector.media/zhurnalistiska-osvita/post/16422/2016-04-13-de-navchatysya-a-vizualizatsii-danykh-ta-infografiky-devyat-naykrashchykh-onlayn-kursiv/?utm_source=chatgpt.com.
5. Журналістика та медіа : довідник / Зігфрід Вайшенберг, Ганс Й. Кляйнштойбер, Бернгард Пьорксен / за загал. ред. В. Ф. Іванова, О. В. Волошенюк. Київ, 2011. 529 с.
6. Маєр К. Журналістика : підручник / за загал. ред. В. Іванова. Київ, 2022. 300 с.
7. Мой Д., Ордольтф М. Телевізійна журналістика : практична журналістика. Том 62. Київ, 2019. 234 с.
8. Орлова О., Азеєв С. Мобільна журналістика як альтернатива класичним технологіям виробництва аудіовізуального контенту. *Діалог* : Медіастудії. Вип. 26. Одеса, 2020. С. 129–142.
9. Підручник із крос-медіа / вид. І. Крецу, М. Гузун, Л. Василик. Bonn / Germany — Sibiu / Romania, 2015. 140 с.
10. Робота з даними : Практичні поради для невеликої редакції. URL: <https://gijn.org/ua/resurs-ua/porady/roboata-z-danimi-prakticni-poradi-dla-nevelikoi-redakcii/>.
11. Сташен Б. Мобільна журналістика : практичний посібник / за загал. ред.

В. Іванова. Київ, 2021. 260 с.

12. Чабаненко М. Мультимедійність в інтернет-журналістиці : навчально-методичний посібник для здобувачів ступеня вищої освіти бакалавра спеціальності «Журналістика» освітньо-професійної програми «Журналістика» денної та заочної форм навчання. Запоріжжя, 2018. 80 с.